

Планування розслідування кримінальних правопорушень у системі організації розслідування: тактико-психологічний аспект

ЛЕЛЮК Тетяна*

доктор філософії в галузі права, докторант кафедри криміналістики та судової медицини Національної академії внутрішніх справ

м. Київ, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-2780-1099>

Анотація. Розслідуванню кримінальних правопорушень, як і кримінальному судочинству загалом, властивий організаційний, плановий принцип. Метою статті є висвітлення тактико-психологічних аспектів планування розслідування кримінальних правопорушень у системі організації розслідування. Основу методологічного інструментарію становлять загальнонаукові та спеціальні методи, які є засобами наукового дослідження, а також наукові праці іноземних й українських авторів, які прямо чи опосередковано здійснювали дослідження питань, що стосуються визначення поняття та змісту планування розслідування в системі організації розслідування кримінальних правопорушень, його тактико-психологічних засад. Систематизовано наукові погляди щодо поняття «планування» та його основних ознак. Виокремлено основні принципи планування розслідування кримінальних правопорушень. Акцентовано на невід'ємності використання принципу взаємодії під час складання плану розслідування. Класифіковано рівні планування розслідування за територіальним принципом. Обґрунтовано важливість використання слідчим (детективом, дізнавачем) у процесі планування розслідування навичок і знань психології, оскільки на його ефективність впливатимуть професійні й творчі вміння, які становитимуть сукупність тактико-психологічних засад. Наукова новизна публікації полягає в характеристиці й виокремленні тактико-психологічних засад планування розслідування, що становлять ґрунтовані на знаннях криміналістичної тактики і психології слідчої діяльності сукупність прийомів, використовуваних у процесі планування розслідування кримінальних правопорушень.

Ключові слова: організація розслідування; планування; план розслідування; криміналістична тактика; психологія; тактико-психологічні засади; слідчий; дізнавач; детектив.

Історія статті:

Отримано: 31.08.2023

Переглянуто: 26.09.2023

Прийнято: 30.10.2023

Рекомендоване посилання:

Лелюк Т. Планування розслідування кримінальних правопорушень у системі організації розслідування: тактико-психологічний аспект. *Юридична психологія*. 2023. № 2 (33). С. 26–37. doi: 10.33270/03233302.26.

*Відповідальний автор

Вступ

Планування розслідування не полягає тільки в складанні плану, який є лише зовнішнім вираженням цього процесу. Зміст планування значно ширший і є організаційно-творчою стороною діяльності слідчого, яка потребує використання організаційних, тактичних і психологічних прийомів з початку розслідування і до моменту передання обвинувального акта до суду.

Зазначена діяльність характеризується складним розумовим процесом і потребує наявності професійного досвіду, широких знань та навичок, зокрема організаторських, тактичних, психологічних тощо. Необхідність оперативного виконання важливих організаційних, тактичних й інших завдань розслідування кримінальних правопорушень потребує складання чіткого плану, який допоможе зберегти послідовність дій слідчого в процесі проведення розслідування, уникнути упущення важливих елементів фактичних обставин справи, скоординувати діяльність із розкриття та розслідування кримінальних правопорушень.

Водночас слід зазначити, що з початком широкомасштабного російського вторгнення на територію нашої держави слідчі органів досудового розслідування постали перед новими проблемами в процесі організації та планування розслідування кримінальних правопорушень. Злочинність постійно вдосконалює способи підготовки, вчинення та приховування кримінальних правопорушень, пристосовуючись до нових умов життя в державі, використовуючи негативні фактори, пов'язані з воєнною агресією проти нашої держави, окупацією територій. Отже, діяльність з організації розслідування кримінальних правопорушень, зокрема планування розслідування потребує вдосконалення організаційних, тактичних і психологічних аспектів його здійснення, які повинні відповідати сучасним потребам практики.

Досліджуючи наукові праці вітчизняних учених-криміналістів, які аналізували питання планування розслідування, слід виокремити роботи В. А. Журавля, А. С. Колодіної, В. О. Коновалової, О. В. Олішевського, Ю. М. Чорноус та ін. Зазначені роботи містять концептуальні засади організації планування розслідування кримінальних правопорушень і, безумовно, є підґрунтям для подальших наукових розвідок із вказаної проблематики. Зокрема, у сучасних умовах потребують перегляду окремі аспекти діяльності слідчого з планування розслідування кримінальних правопорушень, що зумовлено необхідністю оновлення теоретичних основ зазначеної діяльності відповідно до потреб практики.

Мета і завдання дослідження

З погляду етимології термін «планування» слід тлумачити як визначення за планом строку

виконання, здійснення чого-небудь (Busel, 2005). Розслідування виражається через об'єктивний пошук істини, який здійснюють шляхом виявлення та пред'явлення доказів вичерпним, комплексним й організованим способом.

Крім того, поняття «планування» активно застосовують у таких науках, як: теорія управління, менеджмент, кримінологія, кримінальний процес, криміналістика тощо. З метою проведення ґрунтовного аналізу змісту та сутності цього поняття в криміналістичній науці слід розглянути його в комплексі з іншими пов'язаними науками, зокрема управлінськими та правовими.

У теорії управління планування – це процес вибору завдань і рішень, необхідних для їх досягнення; це заздалегідь прийняте рішення про те, що робити, коли робити, хто буде робити; це процес підготовки на перспективу рішення про те, що, ким, як, коли мусить бути зроблено (Plishkin, 1999).

У системі державного управління змістом планування є безперервний процес встановлення та конкретизації завдань розвитку всієї організації та її структурних підрозділів, визначення засобів їх досягнення, строків і послідовності реалізації, розподілу ресурсів (Shcherbak, 2020).

У юридичній науці поняття «планування» знайшло своє широке застосування в кримінально-правовій і кримінологічній науці. На думку Ю. В. Орлова (2016), планування кримінологічне – це цілеспрямований процес розроблення плану, у якому на підставі завдань протидії злочинності визначено шляхи та засоби їх вирішення, нормативне, інформаційне, організаційне, методичне й ресурсне його забезпечення на визначений період часу (Spilnyk, 2020).

Дослідженню основ планування розслідування кримінальних правопорушень у межах науки криміналістики також була присвячена низка праць іноземних та українських учених. Загалом значна частина науковців розглядала планування в контексті певної мисленнєвої діяльності слідчого.

М. А. Погорєцький окреслює планування розслідування як діяльність слідчого, яка полягає у визначенні оптимального переліку слідчих (розшукових) та інших процесуальних дій, строків і послідовності їх проведення з метою швидкого й ефективного розслідування конкретного злочину.

Водночас, на нашу думку, зазначене поняття охоплює значно ширший обсяг діяльності слідчого, де планування проведення слідчих (розшукових) дій є одним із рівнів усього процесу планування розслідування.

Проте В. А. Журавель вважає, що цю категорію слід розглядати як сукупність складних розумових операцій, що спрямовані на формулювання завдань розслідування та визначення найбільш раціональних й ефективних шляхів їх розв'язання, котрі забезпечують усебічне та повне доказування з кримінальної справи.

Схожу думку висловлюють А. В. Іщенко, Ю. М. Чорноус та інші дослідники, які визначають планування як складний розумовий процес, сутність якого полягає у визначенні напрямів і завдань розслідування, способів і засобів їх досягнення за раціональних витрат часу, сил і засобів для виконання завдань за його допомогою.

Вважаємо слушною таку позицію, оскільки процес планування розслідування нерозривно пов'язаний із формулюванням ключових його завдань, які впливають з аналізу слідчої ситуації, висунення версій та, відповідно, пошуку раціональних й ефективних способів виконання поставлених завдань у найкоротші часові проміжки, вибору методів і побудови алгоритмів досудового розслідування.

Іноземні науковці Е. Штельцер і А. Чопрагу з цього приводу зазначають, що планування – це зв'язок між метою та завданнями кримінального розслідування з одного боку та їх реалізацією конкретними діями – з іншого. Це матеріалізовані в слідстві цілі, варіанти та проблеми, що розв'язуються, наявні методи та засоби. Щоб установити винуватість особи у вчиненні кримінального правопорушення, повинні бути встановлені цілі розслідування.

Варта уваги й позиція українських дослідників щодо того, що план розслідування становить систему організаційних, процесуальних і тактичних рішень, які передбачають порядок, терміни, способи, засоби конкретних виконавців процесуальних і не процесуальних дій (Moiseiev, 2009).

Крім того, слід додати до цієї системи використання психологічних основ як сукупності пізнавальних, конструктивних, комунікативних, нормативних і профілактичних різновидів діяльності, що загалом становлять психологію слідчої діяльності, зокрема в контексті планування розслідування.

Отже, у контексті аналізу основних визначень поняття «планування» деякі автори виокремлюють такі основні його ознаки:

- 1) є елементом (засобом, методом) організації роботи особи, уповноваженої на проведення досудового розслідування;
- 2) становить складну мислену діяльність;
- 3) сприяє проведенню досудового розслідування;
- 4) спрямоване на оптимальне досягнення мети досудового розслідування;
- 5) його метою є забезпечення ефективності досудового розслідування;
- 6) є різновидом програмування;
- 7) має власну структуру;
- 8) знаходить зовнішній вираз у письмовій чи графічній формах (плані) (Yurkiv, 2021).

Аналіз окремих наукових поглядів, що стосуються етимології поняття «планування», свідчить про наявність низки поглядів щодо його визначення, проте спільним у всіх випадках є те, що воно полягає в безперервній діяльності; є

цілеспрямованим процесом розумової активності уповноважених суб'єктів; спрямоване на визначення цілей і завдань розслідування; полягає у використанні організаційних, процесуальних, тактичних заходів; здійснюється в межах визначеного строку та передбачає досягнення певного позитивного результату шляхом виконання послідовних дій.

Матеріали та методи

Під час підготовки наукової статті було проведено комплексний аналіз наукових праць іноземних і українських авторів, які прямо чи опосередковано здійснювали дослідження питань, що стосуються визначення поняття і змісту планування в його загальному розумінні та планування розслідування з огляду гуманітарних наук, зокрема таких, як: кримінальний процес, кримінологія, криміналістика, а також його принципів, форм та елементів.

У процесі проведення дослідження використовувалися як загальнонаукові, так і спеціальні методи, які є засобами наукового дослідження. За допомогою *діалектичного методу* було досліджено місце планування в системі організації розслідування кримінальних правопорушень. Задля формулювання висновків наукової статті було використано *методи синтезу й аналізу*. *Методи порівняння, опису та класифікації* посприяли здійсненню систематизації наявних у науці поглядів, що стосуються виокремлення принципів і рівнів планування розслідування, та формулювання власних поглядів стосовно вказаних питань. Зокрема, *порівняльно-правовий метод* використано для аналізу норм матеріального та процесуального права, наукових категорій, визначень і підходів. *Історико-правовий метод* дав можливість розкрити зміст понять «планування», «планування розслідування», висвітлити розвиток наукових поглядів на окремі проблеми розглядуваного питання. *Метод системного аналізу, а також системно-структурний* дали можливість виокремити ознаки планування розслідування, його рівні й основні елементи. Для формування наукових понять і категорій, зокрема уточнення понятійно-категоріального апарату криміналістичної науки стосовно визначення дефініції поняття «планування розслідування кримінальних правопорушень» було використано *догматичний метод* наукового дослідження. *Аксіоматичний метод* сприяв побудові типових елементів плану розслідування кримінальних правопорушень відповідно до загальних правил логіки.

Результати й обговорення

Діяльність із розслідування кримінальних правопорушень різної складності має бути організована навколо плану розслідування, який має на меті досягнення оптимального результату,

і зрештою надає всій діяльності узгодженої та єдиної мети й напрямку. Планування розслідування перш за все важливе для визначення його завдань, які повинні бути обґрунтовані та послідовні. Також воно забезпечує основу для підтримання підзвітності шляхом перевірки ефективності слідчої діяльності та прийняття слідчих рішень.

Згідно з позицією М. В. Савчука, процес планування розслідування охоплює: визначення основних напрямів збирання доказів із метою швидкого та повного розкриття злочину; вибір відповідних засобів і джерел збирання доказів; визначення кола слідчих дій; визначення змісту й тактики проведення кожної з запланованих слідчих дій; вибір організаційних і технічних заходів; визначення строків і послідовності дій.

Важливість такої складової, як планування в системі організації розслідування кримінальних правопорушень, обґрунтовується нормативним закріпленням зазначеної діяльності в Інструкції з організації діяльності слідчих підрозділів Національної поліції України, затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ України від 06.07.2017 року № 570 (далі – Інструкція). Зокрема, відповідно до п. 1 розділу 2 Інструкції діяльність слідчих підрозділів здійснюється на підставі планування, поєднання єдиначальності у вирішенні питань службової діяльності та колегіальності під час їх обговорення, персональної відповідальності кожного працівника за стан справ на дорученій ділянці роботи¹.

Крім того, відомчим нормативно-правовим актом визначено, що слідчий планує свою роботу так, щоб забезпечити своєчасність виконання необхідних слідчих (розшукових) дій і негласних слідчих (розшукових) дій у всіх кримінальних провадженнях, у яких він проводить досудове розслідування. З цієї метою він складає загальний календарний план-графік роботи в усіх кримінальних провадженнях, а також плани розслідування в кожному кримінальному провадженні².

Водночас, на нашу думку, планування розслідування кримінальних правопорушень залежить від чотирьох основних факторів:

1) ризик – кожне розслідування передбачає різні загрози, можливості, наслідки та рівні ризику;

2) складність – ступінь складності розслідування залежить від виду та тяжкості кримінального правопорушення, характеру залучених осіб, груп або мереж, кількості слідчих органів і юрисдикцій, які необхідно залучити, тощо;

3) масштаб – визначається ризиками та складністю. Де є складний предмет, значні

наслідки та широкий спектр ризиків, може знадобитися залучення значної кількості ресурсів (криміналістичного забезпечення, залучення інших суб'єктів для отримання допомоги, звернення до відповідних міжнародних органів);

4) час, який необхідний для проведення розслідування, тобто чим більше складність розслідування, тим довшим буде ймовірний часовий проміжок, необхідний для його завершення. Причому наявність підвищеного ризику розслідування не завжди впливатиме на збільшення часу для його проведення, оскільки розслідування кримінальних правопорушень з високим ризиком в одних випадках потребуватиме негайних дій до його завершення, в інших – необхідності приділення більшої кількості уваги та часу.

Розуміння цих аспектів має вирішальне значення для організації та планування розслідування, причому воно повинно відповідати основним принципам розслідування. Їх розкриття потребує аналізу нормативно-правових актів і основних поглядів науковців з цього приводу.

Законодавство не містить конкретизованої норми, яка б визначала основні принципи планування розслідування кримінальних правопорушень. Проте, відповідно до п. 2 розділу 2 Інструкції плани роботи слідчого повинні відповідати оперативній обстановці, що складається, прогнозу її розвитку, вимогам законодавства стосовно завдань і функцій слідчих підрозділів, чітко сформульованими, максимально конкретизованими та реальними для виконання, а також забезпеченими фінансовими, матеріально-технічними та кадровими ресурсами³.

Зважаючи на той факт, що планування є однією зі складових частин організації розслідування кримінальних правопорушень, вказана діяльність повинна відповідати основним її принципам. На підставі аналізу досліджень попередніх років О. В. Олішевський здійснив власну класифікацію принципів організації досудового розслідування та виокремив:

1) загальні принципи: законність, індивідуальність, конкретність, ритмічність розслідування;

2) спеціальні принципи: суворе прив'язування організаційних дій одного рівня до дій інших рівнів системи розслідування; відповідності організаційної системи об'єкту організації розслідування; централізації розслідування та керівної ролі слідчого в його організації; поінформованості; поєднання слідчих та інших дій у розслідуванні; синергетичний.

Ширшою, на нашу думку, є така класифікація, що передбачає систематизацію принципів організації розслідування в чотири групи:

1) правові принципи (презумпція невинуватості, повнота, об'єктивність і всебічність

¹ Інструкція з організації діяльності слідчих підрозділів Національної поліції України : наказ МВС України від 6 лип. 2017 р. № 570. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0919-17#Text>.

² Там само.

³ Там само.

розслідування), зафіксовані в нормах міжнародного, конституційного, кримінально-процесуального права;

2) криміналістичні принципи, до кола яких входять положення про цілеспрямованість, інформаційну й техніко-криміналістичну забезпеченість, планомірність, ситуаційну обумовленість розслідування;

3) організаційно-управлінські принципи (забезпечення безпеки слідчого та інших учасників кримінального судочинства; взаємодія слідчого з органами дізнання; кооперування праці; залучення в разі потреби до участі в розслідуванні консультантів, фахівців, судових експертів та ін.; використання допомоги громадськості; максимально повне використання досягнень науково-технічного прогресу в різних галузях знань, а також науково обґрунтованих рекомендацій і положень, досвіду оперативно-розшукової та слідчої практики;

4) методологічні та методичні принципи (кадрове забезпечення досудового розслідування, принцип обумовленості засобів пізнання особливостями об'єктів, які розшукують і досліджують, принцип цілеспрямованого збирання та комплексного використання доказової інформації вербальної й невербального характеру, положення про вивчення й використання слідчим у своїй роботі нормативного матеріалу, який регулює боротьбу зі злочинністю кримінально-правовими засобами, що створюють правові механізми досягнення цілей досудового розслідування, а також регламентують види діяльності, поведінку й відносини.

Що стосується виокремлення принципів планування розслідування, то колектив авторів підручника «Криміналістика» за загальною редакцією В. В. Пяковського (2020) виокремлюють такі основні з них: законність, індивідуальність, динамічність, реальність і конкретність. Причому законність пов'язана з вимогою неухильного дотримання вимог кримінального процесуального законодавства України під час складання плану розслідування та його практичної реалізації. Динамічність передбачає підхід до розслідування та його планування як до процесу, що розвивається. Реальність плану передбачає його збалансованість за ресурсами та лімітом часу.

Крім того, планування розслідування в усіх випадках здійснюється з дотриманням вимог принципу індивідуальності. Цей принцип полягає в розробці добре продуманого плану розслідування, що відображає процесуальні та спеціальні методи розслідування (Ostapchuk, & Rusnak, 2021).

Досліджуючи сутність планування розслідування, слід також зауважити, що ефективність його здійснення значною мірою залежить від спільної узгодженої діяльності слідчого (детектива, дізнавача) з іншими суб'єктами, які беруть участь у розслідуванні, чи залучаються

для надання відповідної допомоги. Водночас вважаємо, що чітка взаємодія між усіма учасниками розслідування повинна бути налагоджена на етапі його планування, що забезпечить ефективність розроблення плану розслідування, а також дозволить усунути розбіжності та непорозуміння між слідчим та іншими суб'єктами, які беруть участь у розслідуванні кримінальних правопорушень.

На підтвердження такого підходу І. І. Кравчук і М. В. Андрушко (2021) зазначають, що у взаємодії сторони збирають, накопичують, зберігають, аналізують, отримують інформацію, яка згодом реалізується через прийняття важливих управлінських рішень у межах конкретних кримінальних проваджень. Слідчий та оперативні підрозділи постійно відстежують обстановку, намагаються передбачити її зміни, визначають та прогнозують динаміку зростання та спаду злочинних виявів. Деякі науковці також констатують, що додаткові форми взаємодії передбачають організаційні заходи й засоби їх реалізації, і спрямовані на забезпечення узгодженої та цілеспрямованої діяльності слідчого з іншими суб'єктами (Balan, 2020).

Таку позицію обстоює і колектив авторів, зазначаючи, що організація планування злочинів передбачає оптимізацію праці слідчого, організацію взаємодії групи слідчих з оперативними підрозділами та іншими службами правоохоронних органів, а також деякі інші питання діяльності органів розслідування (Piaskovskiy, 2020).

Крім того, слід зауважити, що в процесі планування розслідування кримінальних правопорушень слідчий (детектив, дізнавач) керується даними, які він отримує із зовнішніх джерел (відомості про подію кримінального правопорушення, обставини вчинення тощо), внутрішнім досвідом, якого в силу певних обставин (складності кримінального провадження, багатоепізодності, необхідності звернення до спеціальних знань) може бути недостатньо. У такому випадку третьою складовою планування є взаємодія з іншими суб'єктами. Причому використання їхньої допомоги під час планування розслідування кримінальних правопорушень повинно бути цілеспрямованим і різноманітним.

Тож вважаємо, що процес планування розслідування кримінальних правопорушень нерозривно пов'язаний із принципом взаємодії, який полягає в спільній діяльності слідчого (детектива, дізнавача) з іншими суб'єктами, зокрема працівниками оперативних підрозділів, іншими органами та підрозділами Національної поліції України, спеціалістами, експертами.

Отже, планування розслідування повинно відповідати принципам дотримання прав і свобод людини; здійснюватися в межах чинного законодавства та судової практики; ґрунтуватися на застосуванні слідчого мислення, яке є

фундаментальним для успішного проведення розслідування; його метою є отримання оптимального результату, який збалансовує час і ресурси, що використовуються пропорційно до впливу результату (вплив, вартість і баланс часу); повинно відбуватися в процесі спільної взаємоузгодженої діяльності уповноважених органів, передбачати реальну та збалансовану послідовність дій, бути гнучким і динамічним.

Особливе значення для планування має визначення чіткої послідовності слідчих (розшукових) дій, які слідчий вважає за потрібне застосувати, та їх виконавців, але цей елемент має переважно організаційний характер (Vynohradov, 2019).

Наприклад, у Фінляндії поліцейські в процесі проведення розслідування використовують такі інструменти, як планування проекту. План проекту містить інформацію про загальний стан справи, цілі, графіки, методи, розподіл праці, ресурси й аналіз ризиків. Він містить кілька обов'язкових умов: обмін інформацією між суб'єктами, які здійснюють розслідування кримінальних правопорушень чи залучаються до нього, та налагодження якісного зворотного зв'язку, мета якого полягає у своєрідному колективному навчанні, шляхом спільного обдумування досвіду організації та планування розслідування кожної конкретної справи. Цей документ діє як електронний контрольний список, оскільки це електронний шаблон, який можна редагувати, оновлювати та переглядати за потреби. Тут створення інструменту планування проекту відбувається як частина звичайного робочого процесу. Розробниками його є тактико-розшуковий та кримінально-розвідувальний відділи Національного бюро розслідувань (Puonti, 2004). Електронна форма документа та його розсилка всім слідчим сприяє його подальшій модифікації, та прийнятий як єдиний стандарт для конкретного підрозділу.

Зазначена модель планування розслідування є доволі ефективною, оскільки містить стандартизовану для всіх конструкцію плану, до якої належать обсяг розслідування; суб'єкти розслідування; перераховує заходи, які повинні бути проведені, та терміни їх реалізації; містить чіткий розподіл завдань для всіх суб'єктів, які здійснюють розслідування чи залучені до нього; окреслює ризики для розслідування; забезпечує слідчому відправну точку для початку розслідування. Крім того, утвердження єдиного локального стандарту сприятиме уникненню суперечностей і непорозумінь у процесі виконання плану розслідування, зокрема в процесі взаємодії між слідчим та оперативними підрозділами (виконання доручень), а також іншими уповноваженими суб'єктами. Можливість відкритої модифікації плану забезпечить його динамічність і гнучкість відповідно до виникнення нових обставин й умов.

На цій підставі виокремимо такі елементи плану розслідування: аналіз вихідної інформації; побудова версій; визначення версій обставин, які впливають із розгляду всіх наявних, і питань, що підлягають з'ясуванню; визначення слідчих (розшукових) дій, оперативно-розшукових та інших процесуальних дій і профілактичних заходів, необхідних для вивчення висунутих версій, з'ясування питань, що з них впливають, встановлення предмета доказування у справі та інші завдання розслідування; визначення конкретних виконавців запланованих заходів, термінів і послідовності їх виконання. Причому всім елементам плану надається конкретне вираження в плані розслідування.

Зазначена сукупність елементів відповідає визначеній у криміналістичній науці структурі плану: вивчення початкової інформації; висунення версій; визначення обставин, які необхідно довести, та виконання інших завдань розслідування; визначення шляхів, засобів і методів розслідування; визначення послідовності та строків виконання окремих завдань і окремих дій; визначення виконавців; визначення організаційних заходів щодо залучення виконавців, забезпечення використання окремих засобів і проведення відповідних дій; складання письмового плану; корекція плану (Romtsiv, 2019).

Також слід зазначити, що в криміналістиці розрізняють рівні планування розслідування, серед яких виокремлюють: планування роботи слідчого (календарний план); планування розслідування кримінального правопорушення; планування початкового, наступного, заключного етапів розслідування; планування проведення слідчої (розшукової), іншої процесуальної дії; планування застосування тактичних прийомів і їх комплексів (Piaskovskyi, 2020). Вважаємо, що всі означені рівні є взаємопов'язаними та взаємозалежними, оскільки від якості кожного з них загалом залежить організація розслідування кримінальних правопорушень.

Крім того, сучасні події, пов'язані із широкомасштабним вторгненням РФ в Україну, а також вчиненням її громадянами воєнних злочинів на території нашої держави, зумовлюють необхідність створення міжнаціональних планів розслідування кримінальних правопорушень. Зокрема, у процесі розслідування воєнних злочинів, які вчиняє держава-агресор, національні правоохоронні органи заручилися підтримкою таких міжнародних організацій, як: Європол, Євроюст, Міжнародний кримінальний суд; Консультативна група щодо злочинів, пов'язаних зі звірствами, яка була створена спільно Європейським Союзом, Сполученими Штатами та Великою Британією; міжнародні правозахисні організації, які проводять консультативну роботу правоохоронців з питань міжнародного гуманітарного права.

Вважаємо за доцільне також виокремити рівні планування розслідування кримінальних правопорушень за територіальним принципом:

1) міжнаціональний – стосується планування розслідування кримінальних правопорушень у межах здійснення міжнародного співробітництва;

2) загальнодержавний, регіональний – планування здійснюється всередині конкретного регіону (наприклад, спільне планування розслідування кримінальних правопорушень, які є найпоширенішими в межах конкретного регіону),

3) локальний (стосується планування розслідування в межах одного органу чи підрозділу);

4) індивідуальний (здійснюється в межах розслідування кожного конкретного кримінального правопорушення).

Планування розслідування кримінальних правопорушень на міжнаціональному рівні передбачає координацію роботи міжнародних органів та організацій, зокрема й правоохоронних органів іноземних держав, спрямовану на спільне розслідування кримінальних правопорушень, шляхом створення спільних слідчих груп, проведення судових експертиз, взаємодопомогу на всіх етапах розслідування, обмін досвідом тощо. Водночас міжнаціональний рівень планування може втілюватися в міжнародних стратегічних планах. Наприклад, Стратегічний план Міжнародного кримінального суду на 2023–2025 роки (International Criminal Court Strategic Plan 2023–2025) (далі — Стратегічний план МКС) визначає стратегічні цілі МКС на цей період, які сприятимуть виконанню місії Суду. Остання полягає в тому, щоб розслідувати та розглядати найсерйозніші злочини, що викликають стурбованість міжнародної спільноти, як суд останньої інстанції, що доповнює національні юрисдикції, з метою припинення безкарності та запобігання таким злочинам. Стратегічний план МКС містить низку цілей і ключових показників (KPI), спрямованих на їх досягнення.

Крім того, на загальнодержавному рівні також було затверджено Стратегічний план Офісу прокурора на 2023–2025 роки (Office of the Prosecutor Strategic Plan 2023–2025)¹. Реалізація Стратегічного плану сприятиме ефективному, справедливому та швидкому розслідуванню міжнародних злочинів і притягненню до відповідальності винних, а також застосуванню міжнародних і національних засобів правового захисту, включаючи постановлення судових рішень відповідно до принципу верховенства

права, відшкодування збитків та інших компенсацій постраждалим особам.

Планування розслідування на локальному рівні передбачає спільну роботу в межах територіального підрозділу поліції. Водночас, відповідно до п. 3 розділу 2 Інструкції до плану роботи територіального підрозділу поліції, у частині, що стосується діяльності слідчого підрозділу, обов'язково містяться:

1) комплексні заходи, спрямовані на своєчасне реагування на заяви та повідомлення про кримінальні правопорушення; забезпечення негайного виїзду на місце подій слідчо-оперативних груп у повному складі; покращення взаємодії слідчого підрозділу з іншими органами та підрозділами поліції в разі попередження, виявлення та розслідування кримінальних правопорушень; створення необхідних умов для успішного виконання слідчими покладених на них завдань;

2) конкретні заходи, спрямовані на покращення організації роботи слідчих; розповсюдження та впровадження передового досвіду; підвищення рівня процесуального контролю за діяльністю слідчих; розроблення та вдосконалення тактики й методики досудового розслідування окремих видів кримінальних правопорушень; застосування в діяльності слідчих сучасних наукових методів, криміналістичної й організаційної техніки; підвищення кваліфікації слідчих;

3) заходи, визначені в межах компетенції слідчого підрозділу рішенням міжвідомчої наради².

Індивідуальний рівень планування розслідування передбачає формування плану роботи слідчого (детектива, дізнавача) під час розслідування кожного окремого кримінального правопорушення. Крім того, зміст індивідуального плану розслідування залежить від виду кримінального правопорушення та може стосуватися конкретного завдання, яке поставлене під час проведення досудового розслідування.

У контексті нашого дослідження варті уваги питання, пов'язані з використанням слідчим (детективом, дізнавачем) тактико-психологічних основ в процесі планування розслідування кримінальних правопорушень, оскільки найчастішими помилками, які допускають уповноважені особи під час діяльності з планування розслідування є: надмірна навантаженість плану інформацією, яка не впливає на процес розслідування; відсутність чіткої послідовності дій слідчого (детектива, дізнавача), хаотичність прийняття рішень у кожній конкретній ситуації; невміння слідчого (детектива, дізнавача) налагодити контакт з іншими суб'єктами, які беруть участь у кримінальному провадженні, що спричиняє неправильний

¹ Стратегічний план щодо реалізації повноважень органів прокуратури у сфері кримінального переслідування за вчинення міжнародних злочинів на 2023–2025 роки. URL: <https://www.gp.gov.ua/ua/posts/strategicnij-plan-shhodo-realizaciyi-povnovazen-organiv-prokuraturi-u-sferi-kriminalnogo-peresliduvannya-za-vcinennya-miznarodnix-zlociniv-na-2023-2025-roki>.

² Інструкція з організації діяльності слідчих підрозділів Національної поліції України: наказ МВС України від 6 лип. 2017 р. № 570. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0919-17#Text>.

розподіл ролей і завдань кожного; відсутність алгоритму проведення кожної окремої процесуальної дії тощо.

Слушною є позиція М. О. Соколенка, який зазначає, що основною проблемою під час розслідування злочинів є недостатність тактико-криміналістичної підготовки слідчих, зокрема невміння планувати свою діяльність, визначати оптимальну черговість слідчих дій, обирати необхідні тактичні прийоми, працювати з людьми.

На етапі складання плану розслідування основним є ухвалення процесуальних і організаційних рішень, створення сприятливих умов для початкового та подальшого етапу розслідування вказаної категорії кримінальних правопорушень. Крім того, на етапі планування досудового розслідування важливим є підбір слідчим тактичних заходів, прийомів, вирішення питання про доцільність і терміновість проведення тих чи інших слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій (Synoverskyi, 2023).

У процесі організації розслідування важливою умовою ефективного планування розслідування кримінальних правопорушень є вміння використовувати слідчим (детективом, дізнавачем) навички та знання психології. Оскільки цей процес, як ми вже зазначали, становить собою складну, розумову діяльність слідчого (детектива, дізнавача), а отже, на його ефективність впливатимуть професійні й творчі навички, які складатимуть сукупність тактико-психологічних засад.

До таких тактико-психологічних засад, які використовують у процесі планування розслідування кримінальних правопорушень, можна віднести:

1) навички обробки значної кількості інформації про подію кримінального правопорушення, яка надходить з різних джерел;

2) аналіз таких відомостей; виокремлення основної інформації, що має першочергове значення для розслідування; відхилення даних, що є несуттєвими в кримінальному провадженні, шляхом відокремлення частини від цілого (окремих відомостей про обставини й обстановку вчинення кримінального правопорушення від загальної його картини);

3) уміння відтворювати подію кримінального правопорушення за наявними в матеріалах провадження відомостями, слідовій картині;

4) розвиток швидкої реакції на несприятливі події, що дає змогу змінити окремі елементи чи весь план розслідування;

5) використання творчого мислення, заснованого на практичному досвіді, слідчій уяві, інтуїції.

Крім того, нині в криміналістиці успішно застосовують усі види моделей, а в розкритті злочинів, плануванні розслідування та оперативно-розшуковій діяльності найважливішу роль відіграє абстрактне (логічне) моделювання (гіпотетичне пізнання) (Orzhynska, 2021).

Абстрактне моделювання слідчим (детективом, дізнавачем) події кримінального правопорушення здійснюється за допомогою логічних операцій, здогадок, уяви, практичного досвіду в аналогічних чи подібних кримінальних провадженнях, і втілюється у формі висунення слідчих версій. Причому процес моделювання має декілька етапів:

1) формування у свідомості слідчого (детектива, дізнавача) уявної моделі – здійснюється на підставі відтворення слідчої ситуації на початковому етапі розслідування, аналіз зібраних під час проведення процесуальних дій відомостей, їх попереднє дослідження й оцінка;

2) формалізування уявної моделі шляхом розробки графіків, схем, планів розслідування, у яких відображатимуться окремі елементи кримінального правопорушення та їх зв'язки;

3) доповнення моделі новими елементами, які містять достовірні факти, встановлення зв'язків між цими елементами;

4) трансформація моделі на підставі накопичення інформації про подію кримінального правопорушення, скорочення кількості версій до єдиної істинної.

Отже, моделюючи подію кримінального правопорушення, слідчий (детектив, дізнавач) уявляє собі численні варіанти обстановки й обставин вчинення кримінального правопорушення, поведінки осіб, образи, ситуації, які могли мати місце та які можуть бути виявлені в подальшому на наступному етапі розслідування. Вказане сприяє оперативному висуненню різних припущень, усуненню негативних факторів для проведення розслідувань, пов'язаних із протидією розслідуванню з боку винних осіб, визначенню джерел отримання додаткової інформації про подію кримінального правопорушення та пошуку злочинців, плануванню подальших слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій та інших процесуальних дій.

Розумова діяльність слідчого (детектива, дізнавача) знаходить своє відображення в плані розслідування, зміст якого полягає в безперервній скоординованій роботі, спрямованій на визначення цілей і завдань розслідування, пошуку оптимальних напрямів їх розв'язання шляхом використання організаційних, процесуальних, тактико-психологічних заходів.

Висновки

Аналіз наукових поглядів щодо сутності поняття «планування» свідчить про наявність низки поглядів, які можна об'єднати такими спільними рисами: цілеспрямований процес розумової активності слідчого (детектива, дізнавача); характеризується безперервністю; спрямоване на визначення цілей і завдань розслідування; передбачає індивідуальний підхід; полягає у використанні організаційних,

процесуальних, тактико-психологічних заходів; здійснюється з метою визначення напрямів розслідування.

Крім того, процес планування розслідування повинен відповідати принципам дотримання прав і свобод людини; здійснюватися в межах чинного законодавства та судової практики; ґрунтуватися на застосуванні слідчого мислення, яке є фундаментальним для успішного проведення розслідування; збалансування часу та ресурсів, що використовуються пропорційно до впливу результату (вплив, вартість і баланс часу); повинно відбуватися в процесі спільної взаємоузгодженої діяльності уповноважених органів, передбачати реальну послідовність дій, бути гнучким і динамічним.

Аналіз нормативно-правових актів і наукової літератури дає змогу виокремити такі рівні планування розслідування кримінальних правопорушень за територіальним принципом: міжнаціональний – стосується планування розслідування кримінальних правопорушень у межах здійснення міжнародного співробітництва; загальнодержавний, регіональний – планування здійснюється всередині конкретного регіону (наприклад, спільне планування розслідування кримінальних правопорушень, які є найпоширенішими в межах конкретного регіону), локальний (стосується планування розслідування в межах одного органу чи підрозділу); індивідуальне (здійснюється в межах розслідування кожного конкретного кримінального правопорушення).

Основою планування розслідування кримінальних правопорушень є використання слідчим (детективом, дізнавачем) організаційних, процесуальних, тактико-психологічних засад. Організаційні засади втілюються в управлінській діяльності слідчого (детектива, дізнавача) в кожному конкретному кримінальному прова-

дженні, організації процесу підготовки до складання плану, вибору осіб, які братимуть участь у вказаному процесі. Процесуальні засади засновані на чіткому дотриманні кримінально-процесуального законодавства під час розробки та виконання плану розслідування. Тактико-психологічні засади – це заснована на знаннях криміналістичної тактики та психології слідчої діяльності сукупність прийомів, які використовують у процесі планування розслідування кримінальних правопорушень. До них можна віднести:

1) навички обробки значної кількості інформації про подію кримінального правопорушення, яка надходить з різних джерел;

2) аналіз таких відомостей; виокремлення основної інформації, що має першочергове значення для розслідування; відхилення даних, що є несуттєвими в кримінальному провадженні, шляхом відокремлення частини від цілого (окремих відомостей про обставини й обстановку вчинення кримінального правопорушення від загальної його картини);

3) уміння відтворювати подію кримінального правопорушення по наявних у матеріалах провадження відомостях, слідовій картині;

4) розвиток швидкої реакції на несприятливі події, що сприяє зміні окремих елементів чи усього плану розслідування;

5) використання творчого мислення, заснованого на практичному досвіді, слідчій уяві, інтуїції.

Планування слід вважати складовою організуючої частини розслідування кримінальних правопорушень, підґрунтям організації діяльності слідчого (детектива, дізнавача), яке охоплює використання фахових, організаційних, професійно-пізнавальних, творчих, психологічних та інших навичок у процесі його здійснення.

References

- [1] Balan, M. (2020). Interaction of the investigator and other subjects of criminal proceedings during the investigation of violations of the state border of Ukraine. *Entrepreneurship, economy and law*, 3. doi: 10.32849/2663-5313/2020.3.48.
- [2] Busel, V.T. (Eds.). (2005). *A large explanatory dictionary of the modern Ukrainian language*. 250,000. Kyiv; Irpin: Perun.
- [3] Chornous, Yu.M., & Lisitska, A.V. (2022). Peculiarities of the organization of the investigation of criminal offenses committed by arson. *Scientific Bulletin of the International Humanitarian University*, 59, 74-79. doi: 10.32841/2307-1745.2022.59.14.
- [4] Khan, H.A. (2003). Principles of organization of crime investigation. *Bulletin of the Luhansk Academy of Internal Affairs*, 1, 153-160.
- [5] Khan, O.O. (2021). *Theoretical basis of planning and programming of investigative (search) actions*. V.A. Zhuravel (Eds.). Odesa: Helvetyka.
- [6] Kolodina, A.S. (2019). Heuristic approach to the construction of research methodology: actual problems. *Scientific bulletin of public and private law*, 3(2), 142-149. doi: 10.32844/2618-1258.2019.3-2.22.
- [7] Konovalova, V.O. (2001). Organization and planning of the investigation. Concepts and principles of planning. *Planning technique. Criminology*. V.Yu. Shepitko (Eds.). Kyiv: In Yure.

- [8] Kravchuk, I.I., & Andrushko, M.V. (2021). Concepts and principles of the interaction of the investigator with operative units in criminal proceedings. *Juris Europeans Scientia*, 5, 80-84. doi: 10.32837/chern.v0i5.286.
- [9] Moiseiev, Ye.M., Tatsii, V.Ya., & Shemshuchenko, Yu.S. (et al.). (2009). *International police encyclopedia* (vol. 5). Kyiv: Atika.
- [10] Olishevskiy, O.V. (2013). Principles of organization of crime investigation. *Bulletin of the Criminological Association of Ukraine*, 3, 226-232.
- [11] Orlov, Yu.V. (2016). Criminological planning. *Bulletin of the Criminal Law Association of Ukraine*, 2(7), 358-360.
- [12] Orzhynska, V. (2021). Use of general scientific methods in investigative practice. *Entrepreneurship, economy and law*, 2, 272-276. doi: 10.32849/2663-5313/2021.2.48
- [13] Ostapchuk, D., & Rusnak, K. (2021). Peculiarities of planning the investigation of crimes committed by organized criminal groups. *Bulletin of E. O. Didorenko Luhansk State University of Internal Affairs*, 1(93), 297-305. doi: 10.33766/2524-0323.93.297-305.
- [14] Plishkin, V.M. (1999). *Theory of management of internal affairs bodies*. Yu.F. Kravchenko (Eds.). Kyiv: Nats. akad. vnutr. sprav.
- [15] Pohoretskyi, M.A., & Serhieieva, D.B. (Eds.). (2017). *Forensic tactics* (2nd ed.). Kyiv: Alerta.
- [16] Puonti, A. (2004). Tools for Collaboration: The Use and Development of Tools in Interagency Economic Crime Investigations. *Mind, Culture, and Activity*, 11(2), 133-152.
- [17] Piaskovskyi, V.V., Chornous, Yu.M., & Ishchenko, A.V. (et al.). (2015). *Forensics*. Kyiv: Tsentr uchb. lit.
- [18] Piaskovskyi, V.V., Chornous, Yu.M., & Samodin, A.V. (et al.). (2020). *Criminalistics* (2nd ed.). Kharkiv: Pravo.
- [19] Romtsiv, O. (2019). Planning as an important direction of the organization of the investigation of crimes in the field of official activity in the conditions of countermeasures. *Bulletin of the Lviv Polytechnic National University*, 6(22), 199-204. doi: 10.23939/law2019.22.199.
- [20] Savchuk, M.V. (2019). *Organizational and tactical support for the investigation of terrorist acts committed with the use of explosive devices* (Doctoral dissertation, Lviv, Ukraine).
- [21] Shcherbak, N.V. (2020). Strategic planning in the state administration system. *State administration and local self-government*, 3(46), 52-60. doi: 10.33287/102045.
- [22] Sokolenko, M.O. (2015). Algorithmization and creative approach in interrogation tactics. *The issue of fighting crime*, 29, 236-242.
- [23] Spilnyk, S.I. (2020). The state of scientific research of forensic activity of the state criminal enforcement service of Ukraine. *Science of law*, 11(113), 89-97. doi: 10.32844/2222-5374-2020-113-11.12.
- [24] Stancu, E. (2010). *Tratat de Criminalistică, Ediția a V-a, revăzută și adăugită*. Editura Universul Juridic.
- [25] Synoverskyi, A.I. (2023). Organization and planning of the investigation of criminal offenses committed by organized criminal groups under martial law. *Science and perspective*, 1(20), 170-182. doi: 10.52058/2695-1592-2023-1(20)-170-182.
- [26] Vynohradov, V.I. (2019). Planning the investigation of crimes in the sphere of public procurement. *Actual problems of politics*, 63, 255-261. doi: 10.32837/app.v63i0.22.
- [27] Yurkiv, R.R. (2021). Peculiarities of planning an investigation into the facts of bribery of medical workers. *Scholarly notes of V. I. Vernadsky Tavri National University*, 32(71), 1, 120-125. doi: 10.32838/TNU-2707-0581/2021.1/21.
- [28] Zhuravel, V.A. (2008). Problems of algorithmization and programming of crime investigation. *Bulletin of the Academy of Legal Sciences of Ukraine*, 2, 191-199.

Список використаних джерел

- [1] Балан М. Взаємодія слідчого та інших суб'єктів кримінального провадження під час розслідування порушень державного кордону України. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. Т. 3. doi: 10.32849/2663-5313/2020.3.48.
- [2] Великий тлумачний словник сучасної української мови. 250000 слів / голов. ред. В. Т. Бусел. Київ ; Ірпінь : Перун, 2005. 979 с.
- [3] Черноус Ю. М., Лісіцька А. В. Особливості організації розслідування кримінальних правопорушень, вчинених шляхом підпалів. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2022. № 59. С. 74–79. (Серія «Правознавство»). doi: 10.32841/2307-1745.2022.59.14.
- [4] Хань Г. А. Принципи організації розслідування злочинів. *Вісник Луганської академії внутрішніх справ*. 2003. Т. 1. С. 153–160.

-
- [5] Хань О. О. Теоретичні основи планування та програмування слідчих (розшукових) дій : монографія / за заг. вид. В. А. Журавля. Одеса : Гельветика, 2021. 198 с.
- [6] Колодіна А. С. Евристичний підхід до побудови методики дослідження: актуальні проблеми. *Науковий вісник публічного і приватного права*. 2019. Вип. 3. Т. 2. С. 142–149. doi: 10.32844/2618-1258.2019.3-2.22.
- [7] Коновалова В. О. Організація та планування розслідування. Поняття та принципи планування. Техніка планування. *Криміналістика* : підручник / за ред. В. Ю. Шепітька. Київ : Ін Юре, 2001. 462 с.
- [8] Кравчук І. І., Андрушко М. В. Поняття та принципи взаємодії слідчого з оперативними підрозділами у кримінальному провадженні. *Juris Europeans Scientia*. 2021. Вип. 5. С. 80–84. doi: 10.32837/chern.v0i5.286.
- [9] Міжнародна поліцейська енциклопедія : у 10 т. / відп. ред. : Є. М. Моїсєєв, В. Я. Тацій, Ю. С. Шемшученко. Київ : Атіка, 2009. Т. V : Кримінально-процесуальна та криміналістична діяльність організацій поліції. 1008 с.
- [10] Олішевський О. В. Принципи організації розслідування злочинів. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2013. № 3. С. 226–232.
- [11] Орлов Ю. В. Кримінологічне планування. *Вісник Кримінально-правової асоціації України*. 2016. № 2 (7). С. 358–360.
- [12] Оржинська В. Використання загальнонаукових методів у слідчій практиці. *Підприємництво, господарство і право*. 2021. № 2. С. 272–276. doi: 10.32849/2663-5313/2021.2.48.
- [13] Остапчук Д., Руснак К. Особливості планування розслідування злочинів, вчинених організованими злочинними групами. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка*. 2021. Вип. 1 (93). С. 297–305. doi: 10.33766/2524-0323.93.297-305.
- [14] Плішкін В. М. Теорія управління органами внутрішніх справ : навч. посіб. / за ред. Я. Ф. Кравченко. Київ : Нац. акад. внутр. справ України, 1999. 702 с.
- [15] Криміналістична тактика / за ред. М. А. Погорецького, Д. Б. Сергєєва. 2-ге вид., виправл. та доповн. Київ : Алерта, 2017. 244 с.
- [16] Puonti, A. Інструменти для співпраці: використання та розробка інструментів у міжорганізаційних розслідуваннях економічних злочинів. *Mind, Culture, and Activity*. 2004. Вип. 11. № 2. С. 133–152.
- [17] Криміналістика : підручник / [В. В. Пясковський, Ю. М. Чорноус, А. В. Іщенко та ін.]. Київ : Центр учб. літ., 2015. 544 с.
- [18] Криміналістика : підручник / [В. В. Пясковський, Ю. М. Чорноус, А. В. Самодін та ін.] ; заг. ред. В. В. Пясковський. 2-ге вид., переробл. і доповн. Харків : Право, 2020. 752 с.
- [19] Ромців О. Планування як важливий напрямок організації розслідування злочинів у сфері службової діяльності в умовах протидії. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2019. Вип. 6. № 22. С. 199–204. doi: 10.23939/law2019.22.199.
- [20] Савчук М. В. Організаційно-тактичне забезпечення розслідування терористичних актів, вчинених із застосуванням вибухових пристроїв : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Львів, 2019. 257 с.
- [21] Щербак Н. В. Стратегічне планування в системі державного управління. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2020. Вип. 3 (46). С. 52–60. doi: 10.33287/102045.
- [22] Соколенко М. О. Алгоритмізація та творчий підхід у тактиці допиту. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2015. Вип. 29. С. 236–242.
- [23] Спільник С. І. Стан наукових досліджень криміналістичної діяльності державної кримінально-виконавчої служби України. *Правознавство*. 2020. № 11 (113). С. 89–97. doi: 10.32844/2222-5374-2020-113-11.12.
- [24] Stancu E. *Tratat de Criminalistică*, Ediția a V-a, revăzută și adăugită. Editura Universul Juridic, 2010. 848 p.
- [25] Синоверський А. І. Організація та планування розслідування кримінальних правопорушень, вчинених організованими злочинними групами в умовах воєнного стану. *Наука і перспектива*. 2023. № 1 (20). С. 170–182. doi: 10.52058/2695-1592-2023-1(20)-170-182.
- [26] Виноградов В. І. Планування розслідування злочинів у сфері державних закупівель. *Актуальні проблеми політики*. 2019. Вип. 63. С. 255–261. doi: 10.32837/app.v63i0.22.
- [27] Юрків Р. Р. Особливості планування розслідування фактів хабарництва медичних працівників. *Вчені записки Таверійського національного університету імені В. І. Вернадського*. 2021. Т. 32 (71). № 1. С. 120–125. (Серія «Юридичні науки»). doi: 10.32838/TNU-2707-0581/2021.1/21.
- [28] Журавель В. А. Проблеми алгоритмізації та програмування розслідування злочинів. *Вісник Академії правових наук України*. 2008. № 2. С. 191–199.
-

Planning of the Investigation of Criminal Offenses in the Investigation Organization System: Tactical and Psychological Aspect

LELIUK Tetiana

Doctor of Philosophy in Law, Doctoral Student of the Department of Forensics
and Forensic Medicine of the National Academy of Internal Affairs
Kyiv, Ukraine

ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-2780-1099>

Abstract. The investigation of criminal offenses, like all criminal proceedings, is characterized by an organizational, planning principle. The purpose of the article is to highlight the tactical and psychological aspects of planning the investigation of criminal offenses in the system of investigation organization. The basis of the methodological toolkit is general scientific and special methods, which are means of scientific research, as well as scientific works of foreign and domestic authors who directly or indirectly carried out research on issues related to the definition of the concept and content of investigation planning in the system of organizing the investigation of criminal offenses, its tactical psychological foundations. Scientific views on the concept of "planning" and its main features are systematized. The main principles of planning the investigation of criminal offenses are highlighted. It was established that the use of the principle of interaction is essential when drawing up an investigation plan. The levels of investigation planning are classified according to the territorial principle. The importance of using the skills and knowledge of psychology by the investigator (detective, inquirer) in the process of planning the investigation is emphasized, since his effectiveness will be influenced by professional and creative skills, which will constitute a set of tactical and psychological principles. The scientific novelty consists in characterizing and distinguishing the tactical and psychological principles of investigation planning, which are a set of techniques based on knowledge of forensic tactics and the psychology of investigative activity, which are used in the process of planning the investigation of criminal offenses.

Keywords: investigation organization; planning; investigation plan; forensic tactics; psychology; tactical and psychological principles; investigator; inquirer; detective.